

LLEI CONTRA L'ABÚS BANCARI

[Preàmbul]

Ens recorda l'article 1 del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals que *“Tots els pobles tenen el dret a l'autodeterminació. En virtut d'aquest dret determinen lliurement el seu estatut polític i procuren també el seu desenvolupament econòmic, social i cultural. Tots els pobles poden, per a les seves pròpies finalitats, disposar lliurement de llurs riqueses i de llurs recursos naturals sense perjudicar, però, cap de les obligacions que sorgeixen de la cooperació econòmica internacional basada en un principi de benefici recíproc, i també del dret internacional. En cap cas, un poble no pot ser privat dels seus mitjans de subsistència.”*

Tanmateix i des de múltiples perspectives som conscients que en l'actualitat la financiarització de l'economia està posant en risc la tutela de la majoria de drets bàsics dels ciutadans i també la pròpia sobirania de pobles i administracions estatals. Per posar només un exemple el recent informe de la Relatora Especial sobre Habitatge de l'ONU relatiu a l'Estat espanyol denunciava com *“els mercats de l'habitatge i financers es desenten de les persones i les comunitats i de la funció que l'habitatge desenvolupa en el benestar d'aquestes”* i com *“el sistema financer mundial ha crescut de manera exponencial i actualment supera de molt l'anomenada economia ‘productiva’ real.”*

En aquest procés de creixement de beneficis de la financiarització de l'economia hi tenen un protagonisme destacat conductes desenvolupades per les entitats financeres que responen clarament a situacions d'abús que sobrepassen claríssimament la mera cerca de benefici econòmic dins d'uns paràmetres a l'ús. Diríem que en termes comuns l'activitat bancària consisteix esquemàticament en la captació d'estalvi del públic en general pagant interessos a les persones estalviadores i, per altra banda, deixar els recursos recaptats a d'altres persones, entitats o administracions públiques cobrant una taxa superior. La diferència entre la taxa d'interès actiu i la taxa d'interès passiu és el marge financer, que és un dels factors que conformen el benefici de les entitats bancàries. El que hauria de ser un servei a persones, empreses i institucions públiques s'ha convertit en un negoci on es busca maximitzar beneficis a través dels interessos i les comissions generades a partir del crèdit. En aquest procés s'ha estat utilitzant la debilitat dels consumidors i consumidoras i de les administracions públiques en el marc d'una forta crisi econòmica a l'hora de negociar les condicions dels crèdits i préstecs per establir condicions econòmiques que es converteixen en abusives i debiliten el futur econòmic i la sostenibilitat de la vida de persones i administracions públiques.

Aquesta llei no pot -ni pretén tampoc- revertir la totalitat de les polítiques endegades en relació al sector bancari espanyol quant a la gestió de la crisi especulativa i bancària, en què en lloc d'utilitzar aquesta intervenció per transformar els actius rescatats en béns públics al servei de la comunitat creant per exemple una banca pública i un parc d'habitatge social, el que ha passat és que un cop socialitzades les pèrdues d'aquestes empreses a costa dels impostos de la ciutadania, s'han tornat a entregar al sector privat en condicions molt avantatges per tal que en mantingui l'explotació. Però sí que resulta imprescindible, urgent i necessari adoptar algunes mesures per tal d'esmortir els efectes d'aquesta acumulació per desposseïció tant quan l'expoliat és un actor públic com quan ho és un privat.

Art.1

Objecte de la llei

L'objecte d'aquesta llei és ampliar la protecció dels consumidors i consumidores, de les petites i mitjanes empreses i les entitats sense interès de lucre així com de les administracions públiques.

S'entén per administració pública a l'efecte d'aquesta llei la Generalitat de Catalunya, les entitats que conformen l'administració local i les entitats de dret públic que siguin dependents o estiguin vinculades a les anteriors administracions. També s'entenen per administració pública les universitats públiques i les entitats de dret privat que siguin dependents de les anteriors administracions.

CAPÍTOL PRIMER. ABÚS BANCARI EN EL SECTOR PÚBLIC

Art. 2

L'administració pública com a subjecte de drets davant de la banca

1. En el mercat bancari i de crèdit, també les administracions públiques disposaran de protecció quan subscriuguin amb entitats bancàries o de crèdit contractes per al seu finançament.
2. Aquest mercat haurà de regir-se per les regles de la bona fe i el just equilibri de les posicions jurídiques, cosa que exclou les pràctiques comercials deslleials o abusives i la inserció de clàusules abusives als contractes.
3. No es poden cobrar preus abusius, especialment si les circumstàncies particulars del cas minven la llibertat d'elecció de la persona consumidora.

Art.3

Crèdits de l'administració abusius per il·legítims

Serà declarat abusiu per il·legítim qualsevol contracte de crèdit subscrit per una administració pública en què del compliment de les condicions, fiances o garanties se'n derivin alguna de les suposicions següents:

- a) mesures polítiques que violin els drets humans;
- b) regressió per falta de garantia per part de l'administració pública beneficiària en relació a qualsevol dret recollit en el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals;
- c) el risc a la sostenibilitat de l'administració pública beneficiària;

Aquesta declaració serà efectuada per la Comissió d'Economia del Parlament de Catalunya mitjançant resolució que serà proposada per un grup parlamentari i que se substanciarà prèvia remissió de l'expedient administratiu amb deu dies mínim d'antelació a la cambra. En la sessió en què es deliberi sobre aquesta declaració es donarà tràmit tant al Govern com a l'entitat bancària titular del crèdit.

Aquesta declaració podrà ser objecte d'impugnació davant la jurisdicció contenciosa- administrativa.

Art. 4

Crèdits de l'administració abusius per usura

Serà considerat abusiu per usura qualsevol contracte de crèdit subscrit per una administració pública que contingui un interès superior a l'Euríbor (o qualsevol altre en substitució) + 1% vigent en el moment de la seva subscripció.

Aquesta declaració serà efectuada d'ofici per part de l'administració deutora dins del termini màxim de 30 dies d'ençà que sigui advertida aquesta circumstància per part de la intervenció corresponent, prèvia instrucció d'un expedient administratiu contradictori amb intervenció de l'entitat creditora.

Aquest expedient serà resolt pel màxim òrgan de l'administració afectada i podrà ser objecte d'impugnació davant la jurisdicció contenciosa-administrativa.

Art. 5.

Efectes de la declaració d'abusivitat

Es considerarà nul tot contracte de crèdit declarat abusiu segons l'article 3 o l'article 4 d'aquesta llei.

En cas de declarar-se nul un contracte de crèdit, l'administració pública receptora del crèdit tindrà l'oportunitat de tenir per formulat el contracte de crèdit sense la clàusula o condició que ha portat a la declaració d'abusivitat, opció que haurà de comunicar a l'entitat creditora en el termini de deu dies d'ençà de la declaració corresponent. En aquest supòsit l'entitat creditora haurà d'efectuar en el termini de deu dies una liquidació de l'estat del deute en aplicar-li la nul·litat de la clàusula.

En cas que no s'opti per la via del paràgraf anterior i essent nul el contracte de crèdit, l'administració estarà obligada a retornar els imports rebuts en concepte de crèdit; si hagués satisfet part d'aquesta suma i dels interessos vençuts, l'entitat prestadora haurà de procedir a efectuar una liquidació en què retornarà a l'administració pública receptora del crèdit allò que, tenint en compte el total de l'import percebut excedeixi del total del capital del crèdit.

Art.6

Reestructuració del deute

Tot procés de reestructuració de deute de la Generalitat de Catalunya i les empreses públiques participades amb un mínim d'un 51% per la Generalitat ha de ser informat a la Comissió d'Economia, o equivalent, del Parlament de Catalunya previ a l'acord de govern on se n'estableixin les condicions.

Els acords de govern relacionats amb processos de reestructuració de deute superiors a 10 milions d'euros han de ser públics detallant-ne les condicions financeres aprovades.

Art. 7

Comissions en la reestructuració

Es prohibeixen en l'àmbit dels contractes de crèdit de les administracions públiques i entitats dependents les comissions en concepte d' *standstill*, negociació, assessorament, reordenació o reestructuració, considerant-les abusives per naturalesa.

Els serveis jurídics i la intervenció de l'administració pública afectada o d'aquella de qui depenguin en cas d'òrgans dependents seran els encarregats de la negociació, assessorament i reordenació de l'expedient que porti a la redacció del contracte de reestructuració.

Art. 8

Abusivitat en la reestructuració del deute

Serà declarat abusiu tot contracte de crèdit fruit d'un procés de reestructuració de deute en què els interessos bancaris a percebre per part de l'entitat prestadora fruit d'aquesta superin els interessos bancaris del crèdit inicial.

CAPÍTOL SEGON.- L' ABÚS BANCARI EN EL SECTOR PRIVAT

Art. 9

Noves mesures contra les clàusules abusives en el sector privat

Les entitats bancàries han de procurar la màxima personalització dels contractes que subscriuguin amb els consumidors i consumidoras, evitant la utilització de fórmules i contractes genèrics que puguin permetre els desconeixement de la totalitat i de totes i cadascuna de les obligacions contingudes en el contracte. En aquest sentit les entitats establiran els mecanismes corresponents perquè els propis consumidors i consumidoras mitjançant la corresponent plasmació per escrit o veu pròpia demostrin el coneixement i voluntat dels elements del contracte.

S'afegeix a l'apartat 4 de l'article 251-6 de la llei 22/2010 que declara determinades clàusules com a abusives una lletra c) i una lletra d) amb el següent redactat:

“c) Les que no continguin una relació equilibrada de prestacions. S'entén, entre d'altres, com a clàusula desequilibrada l'establiment d'un tipus d'interès derivat d'un índex establert unilateralment per una entitat bancària, com l'IRPH.

d) Les que continguin un llenguatge i un redactat incomprensible o que resulta excessivament complex atenent sempre a les circumstàncies de coneixements lingüístics, culturals i econòmics de les parts contractants.”

Art.10

Imprescriptibilitat de l'acció de nul·litat

Per la seva naturalesa i amb la finalitat de donar protecció a consumidors i consumidoras, l'acció de nul·litat relativa a contractes i obligacions en què una de les parts contractants sigui una entitat bancària és imprescriptible i no es troba subjecta a cap mena de termini.

Art. 11

Naixement de nous terminis derivats de sentències supraestatal

Quan es procedeixi a la declaració d'abusivitat de determinats contractes o clàusules per part d'un jutge o tribunal supraestatal, el dictat de la sentència donarà lloc a l'inici d'un nou termini de prescripció i/o caducitat de les accions corresponents per a la resta de consumidors i consumidoras que puguin trobar-se en supòsits idèntics o anàlegs.

Art. 12

Extensió de la protecció dels consumidors i consumidoras

Les petites i mitjanes empreses, els treballadors i treballadores autònoms, així com les entitats sense ànim de lucre tenen la consideració de consumidors a efectes de la legislació tuitiva i jurisprudència dictada en desenvolupament d'aquesta legislació.

Disposició Transitòria

Nul·litat de comissions de reestructuració ja abonades

D'acord amb la prohibició de comissions de l'article 7, totes les comissions ja establertes en contractes de crèdit vigents de l'administració sobre *standstill*, negociació, assessorament, reordenació o reestructuració, considerant-les abusives per naturalesa són declarades nul·les i es tenen per no posades.

Totes les quantitats abonades per les administracions públiques en els darrers deu anys per aquests conceptes han de ser reintegrades per part de les entitats que les han cobrat, essent possible descomptar les seves quantitats del capital pendent del crèdit en aquells contractes que encara siguin vigents.

Disposició Final

Entrada en vigor

Aquesta llei entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.